

KANADA'DA BULUNAN TOPLU ÇOCUK MEZARLARI - 01.07.2021

Ömer ZEYTİNOĞLU

Blog No: 43
07.07.2021

Ömer ZEYTİNOĞLU*

Kanadanın British Columbia eyaletindeki eski Kamloops Kızılderili Yatılı Kilise Okulu'nun bahçesinde 215 çocuğun ceset kalıntılarının bulunduğu toplu mezara ilişkin, Kanada resmi yayın kuruluşu CBC tarafından 2021 Mayıs ayının son günlerinde verilen haber küresel çapta büyük infial uyandırmıştır. Haber uluslararası medyada geniş yer bulmuştur.

Başbakan Justin Trudeau olayı ülkemizin tarihinin utanç duyulacak karanlık bir dönemini hatırlatan ızdırap verici bir durum olarak nitelemiş, olanları öğrenince dehşete düştüğünü belirtmiştir. Gerekli önlemlerin alınacağına değinen Başbakan ayrıntıya girmemiştir.

Bu gelişme üzerine Kanada genelinde faaliyet gösteren ve 139 yatılı kilise okuluna ait kayıtlı mezarlık ve bahçelik alanlarda, kayda geçmemiş benzer toplu mezarlar bulunabileceği noktasından hareketle araştırmalar başlatılmıştır. Araştırma ve taramalar toprağa nüfuz eden radar ışınlarıyla yapılmaktadır.

Bu defa Saskatchewan eyaletinde eski Marieval Kızılderili Kilise Yatılı Okulu mezarlığında 751 kaydı bulunmayan mezar bulunmuştur. Mezarların tümünün çocuklara ait olup olmadığı henüz bilinmemektedir. Bu konuda da araştırmalar devam etmektedir.

Başbakan Trudeau, aynı mealde bir açıklama yapmış, Saskatchewandaki buluntular konusunda derin üzüntü duyduğunu belirterek bunun Kızılderililern maruz kaldığı ırk ayırımı ve haksızlıkların utanç verici izleri olduğunu söylemiştir.

Haziran ayı sonunda ise, bu defa yine British Columbia eyaletindeki eski St. Eugene

Misyoner Okulu yakınlarında 182 kaydı bulunmayan mezar tespit edildiği bildirilmiştir.

British Columbia, Saskatchewan ve New Brunswick Eyaletleri Valileri olaya tepkilerini göstermek amacıyla, 1 Temmuz Kanada Milli gün kutlamalarını iptal etmişlerdir. Öte yandan, Kızılderili yatılı kilise okullarındaki uygulamalarla ilişkisi bulunduğu ileri sürülen Kanadanın ilk Başbakanı John A. MacDonald gibi şahsiyetlerin heykellerine saldırılar olmuş, heykeller tahrip edilmiştir.

***

Yatılı kilise okulları öteden beri ülkenin gündeminde önemli bir sorun olarak yer almıştır. Bu okullarda yaşananlara ilişkin iddiaların yaygınlaşması üzerine konuya açıklık getirmek amacıyla bir Gerçekler ve Uzlaşma Komisyonu kurulmuştur. Komisyon üyeleri ülkenin en ücra köşelerine kadar giderek bu okullarda eğitim görmüş olanların ifadelerini toplamıştır. Yedi yıl süren bu çalışmalar sonunda 4000 sayfalık bir rapor ortaya çıkmıştır. Rapor 2015 yılında Komisyon Başkanı Kızılderili kökenli, ülkenin önde gelen yargıçlarından Murray Sinclair tarafından, öğrencilerden hayatta kalanların katıldığı bir toplantıda açıklanmıştır.

Yatılı kilise okulları dönemini Kanada tarihinin "en karanlık, en sıkıntılı devri olarak tanımlayan yargıç Sinclair, sayısı 150.000i bulan çocuğun, 1880li yıllardan itibaren ailelerinin ilgisinden, sevgisinden uzak, dillerini konuşmalarının ve geleneksel kültürlerini yaşamaları yasaklanmış olduğunu ve zihinsel ve cinsel istismara uğramış 6000 çocuğun bakımsızlık ve hastalıktan öldüğünü açıklamış, Kanada hükümetleri ile Vatikana bağlı Katolik kiliselerinin büyük ve gururlu bir halkın kültürünü ve tarihini yer yüzünden silmeye" çalışmakla suçlamıştır.

Sonuç olarak, Yargıç Sinclair bütün bu yapılanların kültürel soykırım olduğunu vurgulamış, alınmasını gerekli gördükleri 94 önlemi açıklamış, yatılı okulların yönetiminden Katolik Kilisesinin sorumlu oluğunun altını çizerek Papanın özür dilemesini talep etmiştir.

Tanıklar ve halen yaşayan mağdurların ayrıntılı ifadelerinin yer aldığı 4000 sayfalık söz konusu rapor ile gün yüzüne çıkan uygulamalar ülkeyi derinden sarsmıştır.

Amerika kıtasının 1492deki keşfi sırasında yerli halk Kızılderililerin nüfusu hakkında hiçbir bilgi veya belge bulunamamıştır. Son yıllarda en bilimsel yöntemlerle yapılan tetkikler sonunda yerli nüfusu 60 milyon olarak tahmin edilmiştir. Bu rakam da tartışılabilir, ancak kesin olan, salgın hastalıkların da etkisi olmakla beraber, Avrupalı göçmenlerle Kızılderililer arasında meydana gelen silahlı kanlı çatışmalar sonunda yerli nüfusun, 19. yüzyılın sonlarına gelindiğinde 270.000e indiği gerçeğidir. Bugünkü ABD ve Kanada ülkelerini içine alan bu dramatik nüfus azalması bazı akademisyenler tarafından, genel kabul görmemekle beraber, soykırım olarak nitelenmektedir.

Böyle bir düşünce ortamında faaliyete geçen yatılı okulların bundan etkilenmemesi mümkün değildi. Nitekim 1845te Pennsylvania (ABD) açılan bu okullardan en çok tanınmış olanı Carlisle Kızılderili Okulunun benimsediği slogan Kızılderiliyi öldür, İnsanı kurtar (Kill the Indian, save the Man) olmuştur.

Bu defa bahçesinde 215 çocuğun ceset kalıntılarının bulunduğu, 1890 yılında Katolik

misyonerlerin yönetimi altında faaliyete geçen Kamloops Kızılderili Yatılı Kilise Okulu, Kanada'daki en büyük yatılı kilise okullarından biriydi. 1969 yılında kapatılan okulun yönetimi bu tarihte Kanada Hükümetine geçmiştir. Okulun en faal olduğu 1950 yılında 500 öğrencisi bulunuyordu. Okul bir süre öğrenci yurdu olarak kullanılmış, 1990 yılında tamamen terk edilmiştir.

Yukarıda değinilen raporda yer alan ifadelerden, disiplin adı altında çocuklara çok kötü davranıldığı, adeta eziyet edildiği anlaşılmaktadır. Ailelerinden koparılarak alınan çocuklara, kimliklerinin unutturulmasına yönelik bir eğitim uygulanmaktaydı.

Çocukların ana dillerini konuşmaları, geleneksel kültürlerini yaşamaları yasaklanmıştı. Aksine hareket edenler sert cezalara çarptırılıyor, aşağılayıcı muameleye tabi tutuluyordu. Okula alınan çocuklardan bir daha ailesinin yanına dönmeyenler olduğuna, bu çocuklar hakkında okul yönetimlerinin ailelere herhangi bir bilgi vermediğine ilişkin kayıtlar mevcuttur.

Avrupalı göçmenlerin yeni kıtada kurmak istedikleri düzen Kızılderililerin topraklarının ele geçirilmesini öngörüyordu. Bunun için herhangi bir yolla yerel halkın bir şekilde tasfiye edilmesi gerekiyordu. Adeta Kızılderililere yaşam hakkı tanınmıyordu. Okul yönetiminin öğrencilere yönelik tavrının şekillenmesinde mevcut bu ortamın etkili olduğunu kabul etmek gerekir.

Bu durumda çocuklara gereken ilginin gösterilmediği sonucuna varılıyor. Bunun yanında harap durumda olan ve asgari yaşam koşullarına sahip olmayan binalarda barındırılan çocuklardan 6000i açlık, hastalık ve bakımsızlıktan hayatını kaybetmiştir. Kaydı bulunmayan toplu mezarlarda bunların yattığı anlaşılmaktadır.

***

Başbakanı Justin Trudeau, 2017 yılında Vatikana yaptığı resmi ziyaret sırasında Papa'dan yatılı okullarda yaşanan olumsuz uygulamalar nedeniyle resmî olarak özür dilemesini istemiştir. Trudeau'nun talebine 2018 yılında cevap veren Kanada Katolik Piskoposlar Konferansı, Papa'nın Katolik Kilisesi'nin yatılı okullardaki rolü için kişisel olarak özür dileyemeyeceğini açıklamıştır. Trudeau bunun üzerine Papa Francisin kendisini hayal kırıklığına uğrattığını söylemiş ve "Biz geçmişteki hataların sorumluluğunu üstleniyor ve af diliyoruz" diyerek Kanada hükümetinin sorumluluğu kabul ettiğini belirtmiştir.

***

CBC'nin verdiği bir haberde, ülkenin çeşitli kentlerinden 15 avukat, bulunan çocuk ceset kalıntılarına ilişkin raporlardan yola çıkarak, bu okulların kurulup faaliyet göstermesinde sorumluluğu bulunan Kanada Hükümetleri ile Vatikana bağlı Katolik kiliselerinin insanlığa karşı suç işledikleri iddiasıyla Uluslararası Ceza Mahkemesine başvurduğu bildirilmektedir.

***

Avrupalı göçmenler kıtaya ayak bastıklarında bugün Kanada olarak bilinen topraklara pek ilgi duymamış, göç Batı yönünde gelişmiş, yerli halkın topraklarını ele geçirmek isteyen göçmenlerle Kızılderililer arasındaki kanlı çatışmalar, esas itibariyle bugünkü ABD

toprakları içinde yer almıştır. Bu itibarla Kanadanın Kızılderili olayına ılımlı bir açıdan baktığı, Kızılderilere yönelik uygulamaların kültürel soykırımı nitelenmesine itiraz etmediği gözlemlenmektedir. Kızılderili örgütlerinin baskısı üzerine, 2006 yılında Kızılderili Yatılı Okullarınn Sorunlarının Çözümüne İlişkin Anlaşma (Indian Residential Schools Settlement Agreement) kabul edilmiştir.

Bir adım daha ileri gidilerek, 11 Haziran 2008 günü, dönemin Başbakanı Stephen Harper, Millet Meclisinde uzun bir konuşma yapmış ve yerli kökenli vatandaşların geçmişte yaşadığı acı veren uygulamalardan dolayı Kanada Hükümeti adına özür dilemiştir. Mevcut Başbakan Trudeau da benzer açıklamalarda bulunmuştur.

Kızılderililer konusu Kanadada yatılı kilise okulları bağlamında ele alınmakta ve buna nasıl çözüm bulunacağı tartışılmaktadır. Kanada Makamları, Gerçekler ve Uzlaşma Komisyonunun Kızılderililerin durumunu iyileştirilmesi için tesbit ettiği 94 önerinin yerine getirileceğini kabul etmiştir.

Kanadada 1,7 milyon Kızılderili yaşamakta olup bunun ülke nüfusuna oranı yüzde 4,9dur.

* *E. Büyükelçi*

***Fotoğraf: GlobalNews.ca*

Yazar hakkında :

Atıfta bulunmak için: ZEYTİNOĞLU, Ömer. 2026. "KANADA'DA BULUNAN TOPLU ÇOCUK MEZARLARI - 01.07.2021." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Blog No.2021 / 43. Temmuz 07. Erişim Kasım 20, 2026. https://www.avim.org.tr/Blog/KANADA-DA-BULUNAN-TOPLU-COCUK-MEZARLARI-01-07-2021

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır